

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 7.9.2011
COM(2011) 541 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**PRIEKŠLIKUMS PAR ES KOPĒJO NOSTĀJU 4. AUGSTA LĪMEŅA FORUMĀ
BUSANĀ ATBALSTA EFEKTIVITĀTES JOMĀ**

1. IEVADS

Atbalsta reforma sākās ar Monterejas vienošanos par attīstības finansēšanu (2002. gads), kuras laikā starptautiskā sabiedrība vienojās palielināt oficiālās attīstības palīdzības (OAP) efektivitāti. Tai sekojošajos augsta līmeņa forumos Romā (2003. gadā), Parīzē (2005. gadā) un Akrā (2008. gadā) tika noteikti principi, konkrētas saistības un uzraudzības kārtība reformas pastiprināšanai.

Mērķis ceturtajam augsta līmeņa forumam, kas no 2011. gada 29. novembra līdz 1. decembrim notiks Busanā, ir novērtēt panākto progresu salīdzinājumā ar pieņemtajām saistībām, pārskatīt atbalsta efektivitātes programmu un saistīt to ar plašāku attīstības finansēšanas programmu. Galvenā uzmanība tiks pievērsta attīstības jomas rezultātu uzlabošanai jaunu globālo attīstības problēmu un partnerību kontekstā, tostarp jaunās ekonomikas valstu saistībām. Šā foruma mērķis nav atkārtot starptautisko attīstības finansēšanas programmu, bet gan pievērsties efektīva atbalsta sniegtajai pievienotajai vērtībai, lai samazinātu nabadzību un līdz 2015. gadam sasniegtu Tūkstošgades attīstības mērķus.

Šā paziņojuma mērķis ir piedāvāt ES un tās dalībvalstu, kuras piedalās Busanas forumā (turpmāk tekstā „ES”), kopējo nostāju. Paziņojumā ir izvērtēts saistību izpildē panāktais progress un sniegti priekšlikumi, kam pievērst galveno uzmanību atbalsta efektivitātes programmā un kā tās principus attiecināt uz citiem dalībniekiem un attīstības finansējuma avotiem. Tajā ir arī ierosināts racionalizēt globālās pārvaldības struktūru un pievērsties īstenošanai valstu līmenī.

2. KONSTATĒTAIS PROGRESS

Pirmo reizi ir pieejama plaša informācija par atbalsta reformu un tās ietekmi uz attīstības rezultātiem. Neatkarīgs novērtējums par *Phase II* un Parīzes deklarācijas īstenošanas uzraudzības pētījums liecina par panākto progresu salīdzinājumā ar Parīzes un Akras forumos sniegtajām saistībām.

Rezultāti liecina, ka atbalsta efektivitātes programmas īstenošana ir ļāvusi uzlabot atbalsta kvalitāti, pastiprinot labas prakses normas un izveidojot efektīvākas partnerības. Tas ir devis ieguldījumu attīstības rezultātu sasniegšanā. Dati liecina, ka no pieciem atbalsta efektivitātes principiem lielākais progress panākts valstu atbildības jomā. Pielāgošanās un saskaņošanas jomā progress nav bijis vienmērīgs, un, neraugoties uz uzlabojumiem partnervalstu sistēmās, to izmantošana nav palielinājusies. Vismazākais progress sasniegts attīstības rezultātu pārvaldības un savstarpējās atbildības jomā. Salīdzinājumā ar 2005. gadu atbalsta paredzamība pat ir pasliktinājusies. Kopumā gan partnervalstu, gan līdzekļu devēju panāktais progress ir bijis lēns, jo pavisam ir sasniegti tikai divi no trīspadsmit mērķiem, proti, koordinēta tehniskā sadarbība un atbalsta atsaistīšana.

Komisijas un to 14 dalībvalstu rezultāti¹, kuras piedalījās pārraudzības pētījumā, ir labāki nekā rezultāti pasaulē. Tajā būtiska nozīme bijusi ES darbības sistēmai atbalsta efektivitātes nodrošināšanai. Komisija un 14 dalībvalstis ir panākušas labus rezultātus attiecībā uz trim

¹ Papildus Komisijai pētījumā piedalījās šādas dalībvalstis: Apvienotā Karaliste, Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Itālija, Īrija, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Somija, Spānija, Vācija un Zviedrija.

mērķiem: kopīgu tehnisko sadarbību un valstu sistēmu izmantošanu publisko finanšu pārvaldes un iepirkuma jomā. Komisija un 14 dalībvalstis bijušas mazāk sekmīgas paredzamības nodrošināšanā, uz programmām balstītu pieeju izmantošanā un kopīgu uzdevumu veikšanā. Problēmas joprojām rada atbalsta sadrumstalotība, kas palielinājās laikposmā no 2005. līdz 2009. gadam, kā arī pārredzamības trūkums. Komisijas pasūtītā pētījuma² provizoriskie rezultāti liek domāt, ka, mērķtiecīgāk īstenojot Parīzes un Akras forumos sniegtās saistības, ES ietaupītu 4 miljardus euro gadā.

Šajā tabulā ir apkopoti rezultāti pasaulē, kā arī Komisijas un 14 dalībvalstu rezultāti 32 partnervalstīs, kuras piedalījās 2005. un 2010. gada uzraudzības pētījumos.

	Kopā 2005.g.	Kopā 2010.g.	ES ³ 2005.g.	ES ⁴ 2010.g.	Mērķis 2010.g.
1. Operatīvas attīstības stratēģijas	19%	52%	1)	1)	75%
2.a. Publisko finanšu pārvaldības kvalitāte	-	38%	1)	1)	50%
2.b. Iepirkuma sistēmu kvalitāte	-	-	1)	1)	Nav noteikts mērķis
3. Atbalsta ietekme uz budžetu	44%	46%	42%	51%	85%
4. Koordinēta tehniskā sadarbība	49%	51%	40%	61%	50%
5.a. Publiskā finansējuma sistēmu izmantošana	40%	48%	48%	55%	55%
5.b. Iepirkuma sistēmu izmantošana 2)	40%	44%	51%	66%	Nav noteikts mērķis
6. Paralēlu projektu īstenošanas vienību samazināšana	-	32%	-	49%	66%
7. Atbalsts ir paredzamāks: izmaksas saskaņā ar plānu	42%	43%	41%	49%	71%
8. Atbalsts ir atsaistīts 3)	80%	87%	81%	82%	87%
9. Uz programmām balstītas pieejas	43%	48%	47%	51%	66%
10.a. Kopīgi uzdevumi	20%	22%	27%	32%	40%
10. Kopīgs analītiskais darbs	41%	44%	49%	59%	66%
11. Uz rezultātiem orientētas sistēmas	7%	22%	1)	1)	38%
12. Savstarpējās atbildības sistēmas	44%	50%	1)	1)	100%

1) *Partnervalstu rādītājs*

2) *Visu 78 partnervalstu kopējais rezultāts 2010. gadā*

3) *8. rādītājs atspoguļo ES vidējo nesvērto vērtību*

Kopumā lēnām progresējošos un atšķirīgos rezultātus var pamatot ar to, ka reformu ieviešana prasa laiku. Dati liecina, ka vairumā gadījumu saistību izpildei nav sniegts pietiekams politiskais atbalsts un atbalsta efektivitātes palielināšanas pieejas ir bijušas pārāk birokrātiskas. Turklāt programmas saturs ir bijis pārāk plašs, lai saglabātu koncentrāciju nepieciešamajā virzienā.

Rezultāti liecina, ka ir nepieciešams identificēt galvenās saistības, lai pastiprinātu atbalsta reformu, kā arī nodrošināt pamatu turpmākajiem galvenajiem pasākumiem saskaņā ar partnervalstu noteiktajām prioritātēm.

² Skatīt: http://ec.europa.eu/europeaid/how/ensure-aid-effectiveness/documents/aid-effectiveness-benefits_en.pdf

³ Skatīt 1. zemspītras piezīmi.

⁴ Skatīt 1. zemspītras piezīmi.

Atbildība. Partnervalstu atbildība ir būtiska, lai ar atbalstu sasniegtu attīstības mērķus. Tā ir jāpaplašina līdz demokrātiskas atbildības līmenim, lai risinātu svarīgo jautājumu par iekļaujošu dialogu un ieinteresēto personu un iestāžu pastiprinātām spējām.

Pārredzamība un paredzamība. Lai uzlabotu partnervalstu kapacitāti īstenot attīstības jomas stratēģijas, būtiski svarīgas ir atbalsta plūsmas, kas ir paredzamas un par ko efektīvi sniegta informācija. Pārredzamība un paredzamība stiprina arī demokrātisku atbildību un pārskatatbildību. Tas veicina līdzekļu devēju koordinēšanu un rezultātu ziņošanu. Pētījums liecina, ka ES atbalsta paredzamības trūkums izmaksā apmēram 1 miljardu euro gadā⁵.

Pielāgošanās. Pielāgošanās partnervalstu prioritātēm un valstu sistēmu izmantošana ir svarīgs elements, lai veicinātu partnervalstu atbildību un vadības prasmes. Valstu sistēmu izmantošana veicina partnervalstu vispārējās kapacitātes veidošanu efektīvu pakalpojumu sniegšanai.

Atbildība par rezultātiem. Atbalsta efektivitātes programmas pamatmērķis ir attīstības jomas rezultātu uzlabošana. Savukārt atbildības par rezultātiem jautājums jārisina, palielinot uzraudzības, novērtēšanas un rezultātu ziņošanas kapacitāti un šos rezultātus izmantojot turpmāko lēmumu pieņemšanā.

Sadrumstalotības un proliferācijas samazināšana. Proliferācija un sadrumstalotība rada pārklāšanos un nevajadzīgas darījumu izmaksas. Samazinot atbalsta fragmentāciju, ES varētu ietaupīt vairāk nekā 700 miljonus euro⁶.

Valstis nestabilās situācijās. Pierādījumi liecina, ka atbalsta efektivitātes principi ir būtiski valstīm nestabilās situācijās, tomēr ir nepieciešama labas prakses pastiprināta īstenošana, pielāgošanās un elastība.

3. TURPMĀKĀS SAISTĪBAS ATBALSTA EFEKTIVITĀTES JOMĀ

Atkārtoti apstiprinot Parīzes deklarācijas principus, Busanas forumā prioritārā kārtā un padziļināti būtu jāizskata galvenās politiskās saistības, kas noteiktas Parīzes un Akras forumos. Vispārējais mērķis ir veicināt augsta līmeņa mērķu noteikšanu, lai sekmētu rezultātus attīstības jomā. Busanas sanāksmē gūto rezultātu dokumentam vajadzētu būt turpmākajam pamatam atbalsta efektivitātes nodrošināšanai, kas ietvertu Parīzes deklarāciju un Akras rīcības programmu, vienlaikus turpmāko īstenošanu vēršot uz prioritārajām tēmām un saistībām. Komisija ierosina ES kopējā nostājā ietvert šādas tēmas un priekšlikumus par partnervalstu un līdzekļu devēju, tostarp daudzpusējo organizāciju un vertikālo fondu, saistībām.

3.1. Atbildība

Busanas foruma rezultātu dokumentā atbildības jautājums būtu jāizskata atbilstoši saistībām par demokrātisku atbildību, kapacitātes veidošanu, pastiprinātām valstu sistēmām un uz rezultātiem balstītiem nosacījumiem.

⁵ Skatīt 2. zemspītras piezīmi.

⁶ Skatīt 2. zemspītras piezīmi.

Ar līdzekļu devēju atbalstu partnervalstīm būtu jāapņemas i) pastiprināt demokrātisko atbildību, uzsvāru liekot uz pieeju, kurā ieinteresētās personas panāk plašu vienprātību par attīstības stratēģijām. Valdībām būtu jāveicina labvēlīga vide, lai dažādas ieinteresētās puses, tostarp parlamenti, pilsoniskās sabiedrības organizācijas un privātais sektors, varētu sniegt attīstības procesa pievienoto vērtību. Šādu labvēlīgu apstākļu nodrošināšanai nepieciešams, lai darbotos demokrātiskās, juridiskās un tiesiskās sistēmas, tostarp, lai tiktu ievērotas cilvēktiesības un dzimumu līdztiesības princips. Turklāt nepieciešams nodrošināt informācijas par attīstības resursiem pārredzamību, kā arī jāpublicē valstu budžeti. Dalībvalstīm būtu ii) jāinstitucionalizē visaptveroši un uz rezultātiem vērsti dialogi, kuros piedalās visas ieinteresētās personas, un iii) jānodrošina no lēmumu pieņemšanas procesa bieži vien izslēgto grupu, jo īpaši sievietes, aktīva līdzdalība.

Partnervalstīm un līdzekļu devējām valstīm būtu iv) vēlreiz jāapstiprina sava apņemšanās pastiprināt kapacitāti, kas ir viens no galvenajiem atbildības elementiem, un v) jāvienojas par pieejām, kas līdzsvaro orientāciju uz rezultātiem un kapacitātes veidošanu ilgtermiņā. Partnervalstīm būtu jāapņemas vi) turpināt vadīt valstu sistēmu reformas, un donoriem būtu vii) jāsniedz atbalsts kapacitātes veidošanas jomā atbilstoši vietējām prioritātēm, kontekstam un kapacitātei, kā arī par sākumpunktu kopīgu pieeju izveidei jāizmanto dažādas nozares. Partnervalstīm un līdzekļu devējiem viii) būtu jāsadarbojas, lai izveidotu saskaņotus un uz rezultātiem balstītus nosacījumus.

3.2. Pārredzamas, saskaņotas un pielāgotas partnerības

Pārredzamība un paredzamība

Kopš Akras foruma galvenais sasniegums pārredzamības jomā ir Starptautiskās atbalsta pārredzamības iniciatīvas (*IATI*) standarti, par ko vienojušies un ko īstenojuši pašreizējie 20 parakstītāji, tostarp 9 ES dalībvalstis. Busanā līdzekļu devējiem būtu vēlreiz jāapstiprina sava apņemšanās regulāri un savlaicīgi publiskot detalizētu informāciju par atbalsta apmēru, nosacījumiem un attīstības jomas izdevumu rezultātiem. Tas būtu jāveic ik gadu, aptverot trīs līdz piecu gadu periodu, lai partnervalstis varētu sagatavot precīzus datus par budžetu, grāmatvedību un revīzijām.

Busanā līdzekļu devējiem būtu jāapņemas i) izveidot iekšējās sistēmas, kas ļauj sagatavot daudzgadu budžetu attīstības sadarbības jomā, ii) pielāgot vispārējās ziņošanas standartus, pamatojoties uz *IATI* un Attīstības palīdzības komitejas (*DAC*) kreditoru paziņošanas procedūru, iii) izveidot un īstenot mehānismus, ar ko saskaņo atbalsta datu standartus un partnervalstu budžeta izdevumu klasifikāciju, un iv) publiskot visu informāciju par atsevišķām valstīm, kas pieejama saistībā ar *DAC* aptauju par līdzekļu devēju turpmākajiem tēriņu plāniem, tostarp detalizētāku informāciju nozaru līmenī. Partnervalstu saistības pārredzamības jomā ir demokrātiskas atbildības un pārskatatbildības saistību neatņemama daļa.

Busanā ES būtu jāpauž skaidra politiskā nostāja par ES vadošo lomu pārredzamības jomā un jāievieš „ES pārredzamības garantija”, pamatojoties uz pašreizējām pārredzamības jomas saistībām, kas pieņemtas saistībā ar ES darbības programmu atbalsta efektivitātes jomā.

Sadrumstalotības un proliferācijas samazināšana

Neraugoties uz lielajiem ES ieguldījumiem darba sadales jomā, atbalsta sadrumstalotība joprojām rada problēmas. Ir nepieciešams laiks, lai valstu un nozaru koncentrācijas rezultāti materializētos, tomēr ir jāpalielina kopējie centieni.

Parīzes un Akras forumos pieņemtajās saistībās netika pilnībā ņemts vērā darba sadales politiskais aspekts. Turklāt novērtējums liecina, ka partnervalstis nav spējušas vai bijušas gatavas uzņemties vadību līdzekļu devēju optimālo lomu noteikšanā.

Busanā līdzekļu devējiem būtu jāapņemas i) turpināt koncentrāciju un darba sadali, vienlaikus ņemot vērā to, ka politisko lēmumu pieņemšanas process ir būtiski svarīgs efektivitātes panākšanai, ii) no atsevišķu valstu stratēģijām pāriet uz kopīgām atbalsta stratēģijām, apvienojot līdzekļu devējus, kuriem ir politiskā griba sadarboties, un iii) izvairīties no vertikālo fondu skaita turpmākas palielināšanas un tā vietā izmantot un pastiprināt esošos kanālus. Līdzekļu devējiem un partnervalstīm būtu iv) jāveicina augsta līmeņa apspriedes pasaules līmenī par darba sadali valstu starpā, pamatojoties uz *DAC* analīzi par sadrumstalotību un turpmākajiem plāniem, vienlaikus risinot jautājumu par valstīm ar nepietiekamu finansējumu.

Pielāgošanās

Pierādījumi apstiprina, ka pielāgošanās partnervalstu prioritātēm un to sistēmu izmantošana atbalstu padara efektīvāku. Valstu sistēmu izmantošana neattiecas tikai uz budžeta atbalstu, bet ir tikpat svarīga arī projektu atbalstam. Partnervalstu valdībām ir galvenā loma valstu sistēmu stiprināšanā, savukārt risku identificēšana un mazināšana būtu jāveic partnervalstīm un līdzekļu devējiem kopā.

Busanā līdzekļu devējiem būtu i) vēlreiz jāapstiprina to pašreizējā apņemšanās pielāgoties partnervalstu attīstības plāniem un ii) kopā ar partnervalstīm izmantot un pastiprināt valstu sistēmas attiecībā uz visiem atbalsta veidiem, lai palielinātu iestāžu un politikas efektivitāti.

3.3. Atbildība par rezultātiem

Atbalsta efektivitātes programmas vispārējais mērķis ir uzlabot attīstības jomas rezultātus. Tomēr šo rezultātu īstenošana ievērojami kavējas. Tas pats sakāms par partnervalstu un līdzekļu devēju savstarpējo atbildību un atbildību pret sabiedrību.

Partnervalstīm un līdzekļu devējiem ir arvien lielāka atbildība par atbalsta līdzekļu izmantošanu un rezultātu sasniegšanu attiecībā pret sabiedrību. Lai gan dažas valstis ir ieviesušas savstarpējās atbildības sistēmas atbilstoši Parīzes un Akras saistībām, tās ir jāievieš pasaules līmenī un tajās jāiekļauj atbildība par rezultātiem.

Parīzes un Akras forumos tika apstiprināta atbalsta pārvaldības nozīme rezultātu sasniegšanā, savukārt Busanā galvenā uzmanība jāpievērš spējai novērtēt un paziņot rezultātus. Tomēr rezultātu sasniegšanas mērķis nedrīkst apdraudēt ilgāka termiņa procesu saistībā ar partnervalstu kapacitātes attīstīšanu, lai plānotu, īstenotu, novērtētu un paziņotu attīstības rezultātus. Līdzekļu devēju veiktajiem rezultātu novērtējumiem cik vien iespējams jābalstās uz partnervalstu ziņojumiem par rezultātiem.

Busanā partnervalstīm un līdzekļu devējiem būtu jāpalielina atbildība par attīstības rezultātiem, apņemoties i) palielināt ieguldījumus, lai uzlabotu partnervalstu kapacitāti

statistikas jomā, tostarp, izmantojot iniciatīvu „Parīze 21”⁷, un ii) pastiprināt partnervalstu kapacitāti uzraudzības un novērtēšanas jomā, lai tās varētu sekot līdzi attīstības rezultātiem. Partnervalstīm un līdzekļu devējiem būtu jāapņemas iii) pārredzamā veidā ziņot par attīstības rezultātiem, izmantojot partnervalstu izveidotās novērtēšanas sistēmas, iv) plaši izmantot savstarpējās atbildības sistēmas, kas pielāgotas valstu situācijām, lai uzraudzītu progresu saistību izpildes un rezultātu sasniegšanas jomā, un v) pastiprināt uz rezultātiem balstītu lēmumu pieņemšanu atbalsta ieguldījumu jomā.

3.4. Valstis nestabilās situācijās

Parīzes deklarācijā un Akras rīcības programmā ir atzīts, ka atbalsta efektivitātes principi ir piemēroti nestabilām situācijām. Tomēr tie ir jāpielāgo nestabilās situācijās esošo valstu konkrētajām problēmām, kas izriet no nepietiekamas atbildības un kapacitātes, kā arī neatliekamajām vajadzībām pamatpakalpojumu jomā. Rezultāti saistībā ar nestabilās situācijās esošo valstu 10 konkrētu principu⁸ uzraudzību liecina, ka, lai arī atbalsta efektivitātes principi joprojām ir atbilstoši, ir jāpielāgo veids, kādā tie tiek īstenoti nestabilās situācijās.

Busanas foruma rezultātu dokumentā būtu i) jāatzīst un jāatbalsta darbs saistībā ar starptautisko dialogu par miera veidošanu un valsts izveidi, kā arī g7+⁹ valstu vadošās lomas palielināšana, Monroviņas plānu par miera veidošanu un valsts izveidi apstiprinot par pamatu nestabilajās valstīs panākto rezultātu noteikšanai un novērtēšanai; ii) apstiprināt *DAC* pamatnostādnes par valsts izveidi, pārejas finansēšanu un riska pārvaldību nestabilās situācijās un iii) aicināt līdzekļu devējus savas lēmumu pieņemšanas, finansēšanas un īstenošanas procedūras pielāgot konkrētām nestabilitātes situācijām.

4. ATBALSTA EFEKTIVITĀTES PRINCIPU ATTIECINĀŠANA UZ CITIEM ATTĪSTĪBAS FINANSĒJUMA AVOTIEM UN DALĪBNIEMIEM

Dati liecina, ka atbalsta efektivitātes jomas saistības ir plašākas par to pašreizējo apmēru dalībnieku un attīstības finansējuma avotu izteiksmē. Arvien palielinās līdzekļu devēju, kas nav *DAC*, nozīme, tāpēc tie jāaicina aktīvāk piedalīties atbalsta efektivitātes programmā un Busanas forumā. Turpmākajās sadaļās izskatīts atbalsta efektivitātes jautājums un ietverti dalībnieki un finansējuma avoti, kas var sniegt pievienoto vērtību efektīvai sadarbībai attīstības jomā. Busanas forumā šim jautājumam jāpiešķir prioritāte.

4.1. Jaunās ekonomikas valstu loma un „dienvidu-dienvidu” sadarbība

Jaunās ekonomikas valstīm ir arvien lielāka loma partnervalstu atbalsta jomā, tostarp „dienvidu-dienvidu” sadarbības ietvaros. Svarīgi ir Busanas forumu izmantot kā iespēju pastiprināt pasaules mēroga partnerību attīstības jomā, pamatojoties uz dažādām pieejām un pieredzi attīstības jomā.

⁷ „Parīze 21” ir partnervalstu un līdzekļu devēju konsorcijs, kura sekretariāts atrodas Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (ESAO); skatīt <http://www.paris21.org/>

⁸ Nestabilās situācijās esošo valstu principi attiecas uz principiem par lietderīgu starptautisko iesaisti nestabilās valstīs, ko ESAO valstis apņēmas ievērot 2007. gadā.

⁹ G7+ ir nestabilās situācijās esošu un konfliktu ietekmētu valstu un reģionu neatkarīgs forums, ko atklāja pirmajā Starptautiskajā dialogā par miera veidošanu un valsts izveidi, kas 2010. gadā notika Dili, Timorā-Lestē.

Visām ieinteresētajām personām, kuras sniedz attīstības finansējumu, svarīgs ir ieguldījums attīstības rezultātu sasniegšanā. Busanas forumā jānodrošina rezultātu gūšanas pieredzes apmaiņa starp partnervalstīm, līdzekļu devējiem un jaunās ekonomikas valstīm. Tādējādi Busanas forums veidotu pamatu kopīgiem principiem un diferencētām saistībām. Atbalsta efektivitātes principu formulēšana var sniegt pievienoto vērtību.

Busanā būtu vēlreiz jāapstiprina „dienviņu-dienviņu” sadarbības un trīspusējās sadarbības nozīme. Lai uzlabotu šo sadarbības kanālu rezultātus, Busanas forumā būtu jāizskata jautājums par ziemeļu un dienviņu sadarbības un dienviņu un dienviņu partneru sadarbības papildināmību, pamatojoties uz attīstības finansējuma plūsmu pārredzamības aspektu. Busanas foruma rezultātu dokumentā uzsvars jāliek arī uz zināšanu apmaiņas reģionālo platformu ietekmi uz veiksmīgas prakses izveidi attīstības jomā, kapacitātes uzlabošanu un atbalsta pārvaldību.

4.2. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, vietējās iestādes un privātie fondi

Pamatojoties uz Akras rīcības programmu un ES strukturētā dialoga rezultātiem, Busanas foruma rezultātu dokumentā būtu vēlreiz jāapstiprina, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijas (*CSO*) tiek atzītas par pilnvērtīgiem neatkarīgiem dalībniekiem un ka *CSO* papildina valdību un uz peļņu orientētā privātā sektora lomu. Turklāt Busanas dokumentā būtu jāatzīst autonomo vietējo iestāžu loma un tiesības ierosināt konkrētus pasākumus, ar ko atbalsta vietējās vajadzības attīstības jomā.

Busanā pilsoniskās sabiedrības organizācijas un vietējās iestādes no līdzekļu devējam valstīm un partnervalstīm būtu jāaicina turpināt pašreizējos centienus veicināt atbildību, pārredzamību un to veikto darbību integritāti, pamatojoties uz pašregulējošiem mehānismiem, piemēram, Stambulas *CSO* attīstības efektivitātes principiem¹⁰.

Parīzes foruma principi ir piemērojami arī privātajiem fondiem, kam ir arvien lielāka loma kā līdzekļu devējiem. Fondi būtu jāaicina to darbības un partnerības pielāgot Stambulas principiem.

Visbeidzot, starptautiskajām *CSO* un privātajiem fondiem, kad tie darbojas kā līdzekļu devēji, būtu jāveicina vietējā atbildība, atzīstot vietējās pilsoniskās sabiedrības vadošo lomu vietējo attīstības jomas vajadzību identificēšanā.

4.3. Sadarbība ar peļņu gūstošo privāto sektoru

Privāto dalībnieku iesaistīšanās sniedz dažādas perspektīvas un risinājumus ar attīstību saistītajām problēmām. Tāpēc privātajam sektoram vajadzētu ciešāk iesaistīties attīstības sadarbībā, lai pastiprinātu atbalsta veicinošo nozīmi. Pastiprinātai sadarbībai būtu jābalstās uz atbalsta efektivitātes principiem.

Aizdevumu un piešķirumu apvienošana un inovatīvu finanšu instrumentu (riskā kapitāla, garantiju un riska sadales) turpmāka izmantošana sadarbībā ar daudzpusējām un divpusējām iestādēm ļauj izmantot attīstībai paredzētu papildu finansējumu no privātā sektora. Busanā attīstības partneri būtu jāaicina vairāk izmantot dažādus un inovatīvus finanšu instrumentus. Turklāt privātais sektors būtu jāaicina aktīvi piedalīties attīstības sadarbībā, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerības un korporatīvās sociālās atbildības praksi.

¹⁰ http://www.cso-effectiveness.org/IMG/pdf/final_istanbul_cso_development_effectiveness_principles_footnote.pdf

4.4. Starptautiskais finansējums klimata pārmaiņu apkarošanai kā daļa no oficiālās attīstības palīdzības

Kopenhāgenas un Kankūnas procesa ietvaros tika panākta vienošanās par būtisku finansējumu klimata pārmaiņu apkarošanai, t.i., par tā saukto tūlītējo finansējumu 30 miljardu ASV dolāru apmērā laikposmā un 2010. līdz 2012. gadam un par publiskā un privātā finansējuma palielināšanu, līdz 2020. gadam sasniedzot 100 miljardus ASV dolāru gadā.

Busanas foruma rezultātu dokumentā būtu i) jāapstiprina atbalsta efektivitātes principu piemērošana klimata pārmaiņu apkarošanas finansējumam un jāparedz līdzīgs apstiprinājums Kopenhāgenas-Kankūnas-Durbanas procesā, ii) Pagaidu komiteja, kas atbildīga par Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, jāaicina atbalsta efektivitātes principus piemērot Klimata pārmaiņu mazināšanas fonda izveidei un iii) jānodrošina apņemšanās regulāri izvērtēt atbalsta efektivitātes principu piemērošanu, izmantojot klimata pārmaiņu apkarošanas finansējuma uzraudzības, ziņošanas un pārbaudes mehānismu.

5. ATBALSTA EFEKTIVITĀTES TURPMĀKĀ PĀRVALĪBA UN UZRAUDZĪBA

Šobrīd efektīva atbalsta pārvaldības galvenie elementi nav pietiekami ņemti vērā. Pirmkārt, nav pilnībā īstenots pastāvīgs politisks atbalsts, kas galvenokārt aprobežojās ar trim augsta līmeņa forumiem. Otrkārt, pasaules mēroga struktūras nav pietiekami atbalstījušas īstenošanu valstu līmenī, un DAC darba grupa atbalsta efektivitātes jautājumos ir kļuvusi par neatkarīgu struktūru ar pārmērīgu birokrātiju. Treškārt, ir veikta Parīzes forumā sniegto saistību uzraudzība, tomēr tā nav pielāgota valstu īpatnībām. Visbeidzot, visās partnervalstīs nav izveidotas savstarpējas atbildības sistēmas, un to rezultāti netiek regulāri apspriesti pasaules līmenī.

Busanā lēmumiem par pārvaldību vajadzētu būt pietiekami detalizētiem, lai izvairītos no ilgām apspriedēm pēc Busanas foruma. Kopumā pārvaldības struktūrā būtu jāiekļauj dažādi attīstības partneri. Pēc Busanas foruma veiktajai pārvaldībai vajadzētu ietvert šādus elementus.

Pirmkārt, politiskā iesaistīšanās un lēmumu pieņemšana jāveicina, uzsvāru liekot uz saikni starp efektīva atbalsta īstenošanu un attīstības politikas forumiem pasaules līmenī. Šo jautājumu varētu izskatīt augsta līmeņa apspriedēs par sasniegto progresu, ko rīko Starptautiskais Valūtas fonds/Pasaules Banka, kā arī DAC augsta līmeņa sanāksmēs.

Otrkārt, īstenošana valstu līmenī būtu jāapstiprina, izmantojot „valstu līgumus”, kuros partnervalstis, pamatojoties uz apspriedēm ar visām ieinteresētajām pusēm, vienojas ar attīstības partneriem par Busanā pieņemtajām un vietējam kontekstam pielāgotām prioritātēm un mērķiem, izmantojot esošos vietējos mehānismus savstarpējās atbildības jomā.

Treškārt, būtu jāracionalizē darba grupa atbalsta efektivitātes jautājumos, likvidējot lielāko daļu pašreizējo apakšgrupu. Šai darba grupai būtu jānosaka uzdevums veicināt īstenošanu valstu līmenī (palīdzības dienesta nodrošināšana, sintēze, laba prakse) un kopā ar DAC veikt uzraudzību pasaules līmenī. DAC vajadzētu kļūt par starptautisku platformu pārredzamības jomā un IATI īstenošanas organizāciju. ANO Attīstības sadarbības forumā galvenā uzmanība būtu jāpievērš savstarpējās atbildības pastiprināšanai pasaules līmenī.

Visbeidzot, uzraudzība pasaules līmenī būtu jāveic atbilstoši Tūkstošgades attīstības mērķu īstenošanas termiņam 2015. gadā. Lai atspoguļotu programmas mērķi, būtu jāsamazina Parīzes forumā noteikto rādītāju skaits. Būtu jāiekļauj tādi rādītāji kā atbildība (1. un 2. rādītājs), pielāgošanās (3. un 5. rādītājs), paredzamība un pārredzamība (7. rādītājs) un atbildība par rezultātiem (12. rezultāts), lai nodrošinātu vienādu skaitu rādītāju gan partnervalstīm, gan līdzekļu devējiem. Būtu jā saglabā tā pati rādītāju bāzes līnija, lai varētu noteikt ilgtermiņa progresu. Savukārt valstu līmeņa uzraudzības pamatā vajadzētu būt esošajiem vietējiem mehānismiem. Vispārēja pieredze būtu jāizplata pasaules līmenī, izmantojot darba grupu atbalsta efektivitātes jautājumos un *DAC*.

6. SECINĀJUMI

Busanas forumā būs laba iespēja uzlabot atbalsta efektivitātes programmu, lai palielinātu atbalsta ietekmi uz attīstības rezultātiem. Būs iespējams pieņemt kompetentus lēmumus, jo ir pieejama plaša informācija par atbalsta reformu. Efektīvai īstenošanai būtiski svarīgs būs pastāvīgs politiskais atbalsts. Šim nolūkam Komisija ierosina, lai ES arī turpmāk vadītu atbalsta efektivitātes uzlabošanas procesu, īstenojot šādus mērķus.

1. Busanas foruma rezultātā būtu jā sagatavo visaptverošs dokuments, kurā tiktu apstiprināti Parīzes foruma principi, kura pamatā būtu Parīzes deklarācija un Akras rīcības programma un kurā galvenā uzmanība būtu pievērsta svarīgākajām saistībām attiecībā uz turpmāko īstenošanu. Visiem *DAC* līdzekļu devējiem, vertikālajiem fondiem un daudzpusējām organizācijām būtu pilnībā jāievēro šie principi un saistības.
2. Busanas foruma rezultātu dokumentā būtu jāiekļauj tādas atbalsta efektivitātes tēmas kā demokrātiska atbildība, pārredzamība un paredzamība, sadrumstalotības un proliferācijas samazināšana, pielāgošanās un atbildība par rezultātiem. Saistības attiecībā uz valstīm nestabilās situācijās būtu jāpaplašina elastīgā veidā.
3. Efektīva atbalsta īstenošana būtu jā nostiprina valstu līmenī, izmantojot partnervalstu īstenotos elastīgos „valstu līgumus” un pamatojoties uz esošajiem vietējiem mehānismiem. Būtu jā uzlabo atbalsta efektivitātes pārvaldības struktūra un uzraudzība pasaules līmenī.
4. Jaunās ekonomikas valstīs, *CSO* un vietējās iestādes, kā arī peļņu gūstošais un peļņu negūstošai privātais sektors būtu jāaicina dalīties dažādajā pieredzē saistībā ar attīstības mērķu īstenošanu un atbalsta efektivitātes principu interpretāciju, lai kopīgi dažādotu pienākumus un saistības.
5. Saistības atbalsta efektivitātes jomā būtu jāpaplašina un jāattiecinā uz citiem attīstības finansējuma avotiem, jo īpaši uz finansējumu klimata pārmaiņu apkarošanai.